

**Controleprotocol
voor de accountantscontrole
op de jaarrekening
van Waterschap Zuiderzeeland**

Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE LELYSTAD
telefoon: (0320) 274 911
fax: (0320) 247 919
www.zuiderzeeland.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1. Doelstelling	2
1.2. Wettelijk kader	2
2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)	3
3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties	3
4. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria	4
5. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidstoetsing	5
6. Rapportering accountant	5
7. Bijlage: Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole	6

1. Inleiding

Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de jaarlijkse accountantscontrole moet de Algemene Vergadering nog een aantal zaken nader regelen, hetgeen op hoofdlijnen in dit controleprotocol plaatsvindt.

Dit protocol is van toepassing op de controle vanaf de jaarrekening 2016 van Waterschap Zuiderzeeland. Object van controle is de jaarrekening, en daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van Dijkgraaf en Heemraden van Waterschap Zuiderzeeland.

1.1. Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel aan de accountant nadere aanwijzingen te geven over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle vanaf de jaarrekening 2016 van Waterschap Zuiderzeeland.

De Algemene Vergadering kan de accountant alleen nadere aanwijzingen geven voor zover dit uitgaat boven de wettelijke minimumeisen.

1.2. Wettelijk kader

De Waterschapswet (artikel 109, lid 2) schrijft voor dat de Algemene Vergadering één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 103 van de Waterschapswet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan de Algemene Vergadering nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De accountant mag verwachten dat het waterschap inzichtelijk maakt welke wet- en regelgeving van toepassing is (normenkader). Tevens moet in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven worden welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van de rechtmatigheidscontrole is.

Dit controleprotocol omvat aanwijzingen voor de accountantscontrole die van toepassing zijn vanaf het controlejaar 2016 en is een nadere uitwerking van de door de Algemene Vergadering op grond van artikel 109 van de Waterschapswet vastgestelde Controleverordening Waterschap Zuiderzeeland. De tolerantiegrenzen (goedkeuring en rapportage) zijn conform de wettelijke minimumkaders.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in artikel 109, lid 2 van de Waterschapswet is voorgeschreven, wordt de controle van de in artikel 103 Waterschapswet bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door de Algemene Vergadering benoemde accountant.

De accountantscontrole is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties (in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van de Algemene Vergadering van het waterschap);
- het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels, bedoeld in artikel 98a Waterschapswet;
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels van het Waterschapsbesluit, Kadernota Platform Rechtmatigheid en de richtlijnen voor de Accountantscontrole (NIVRA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van de Algemene Vergadering van het waterschap".

3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties.

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

Naast de goedkeuringstolerantie wordt de rapporteringstolerantie onderkend. De rapporteringstolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen.

In het hierna opgenomen schema zijn de voorgestelde goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie(s) opgenomen. Deze komen overeen met het wettelijk minimum.

	Strekking accountantsverklaring:			
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	< 1%	> 1% < 3%	-	> 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	< 3%	> 3% < 10%	> 10%	-

Voor de rapporteringstolerantie stelt de Algemene Vergadering als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid \geq € 50.000 rapporteert.

4. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend:

1. het begrotingscriterium;
2. het voorwaardencriterium;
3. het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium;
4. het calculatiecriterium
5. het valuteringscriterium;
6. het adresseringscriterium;
7. het volledigheidscriterium;
8. het aanvaardbaarheidscriterium;
9. het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria.

Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer krijgen alleen de volgende rechtmatigheidscriteria specifieke aandacht:

1. het begrotingscriterium;
2. het voorwaardencriterium;
3. het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);

Het begrip rechtmatigheid in het kader van accountantscontrole richt zich vooral op de financiële rechtmatigheid en is hiermee beperkter dan het juridische begrip rechtmatigheid. Met *financiële rechtmatigheid* wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.

Het kan echter wel zo zijn dat onrechtmatige handelingen en beslissingen van niet-financiële aard op termijn kunnen leiden tot financiële gevolgen. De accountant kan in dit kader volstaan met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen en (juridische) kwaliteitsborging, alsmede met het beoordelen van de uitkomsten van dit systeem. Het college van Dijkgraaf en Heemraden draagt zorg voor de opzet en goede werking van een dergelijk systeem.

5. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidtoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

- de naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom Wet- en regelgeving extern van het "Normenkader Waterschap Zuiderzeeland" is opgenomen (zie bijlage). Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;
- de naleving van de kaders zoals opgenomen in de kolom "Regelgeving Waterschap Zuiderzeeland" van "Normenkader Waterschap Zuiderzeeland" (zie bijlage). Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen.

De aspecten die binnen het voorwaarden criterium in beschouwing worden genomen zijn recht, hoogte en duur. Het normenkader beperkt zich wat de interne regelgeving betreft tot de door de Algemene Vergadering vastgestelde verordeningen en daarin voorgeschreven nadere besluiten door de Algemene Vergadering en het college van Dijkgraaf en Heemraden. Uitzondering hierop vormen aanbestedings- en subsidieregels en mandaat- en delegatiebepalingen voor zover van belang voor de getrouwheidscontrole door de accountant.

6. Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant als volgt:

Interim-controle

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht aan de secretaris-directeur.

Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de Waterschapswet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan de Algemene Vergadering.

In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de vraag of de inrichting van het financiële beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maakt en over onrechtmatigheden in de jaarrekening.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaarden criterium, misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium).

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in onderdeel 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door het waterschap gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring

In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid, uitmondend in een oordeel over de jaarrekening. Deze accountantsverklaring is bestemd voor de Algemene Vergadering.

7. Bijlage: Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole

In het overzicht is een inventarisatie per rubriek gegeven van de in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij Waterschap Zuiderzeeland relevante externe wet- en regelgeving en interne regelgeving.

Het overzicht moet als volgt worden gelezen:

Rubriek

In deze kolom wordt de rubriek vermeld.

Wetgeving en regelgeving extern

Hierin wordt de te toetsen algemene wet- en regelgeving met financiële beheershandelingen aangegeven, die relevant is voor Waterschap Zuiderzeeland.

Regelgeving Waterschap Zuiderzeeland

Voor de uitvoering van de algemene wet- en regelgeving zal de Algemene Vergadering eigen verordeningen en/of beleidsregels opstellen waarmee een nadere invulling wordt gegeven voor de lokale uitvoering van het daaraan verbonden financiële beheer. In deze kolom zijn de binnen Waterschap Zuiderzeeland geldende verordeningen en beleidsregels opgenomen, die financiële beheershandelingen bevatten.

In de Kadernota Platform Rechtmatigheid is aangegeven dat er veel besluiten zijn, waaruit financiële consequenties kunnen voortvloeien, die van ondergeschikt belang zijn. Als die allemaal moeten worden ontdekt via de rechtmatigheidscontrole, is een begrenzing nauwelijks meer mogelijk en zijn de activiteiten bijna oneindig. In de kadernota wordt geadviseerd om daarvoor een praktische gedragslijn te zoeken. In overleg met de accountant is afgesproken om alleen de materiële verordeningen onder de rechtmatigheidstoets te laten vallen. Materieel is meer dan 0,2% van het lastentotaal van de begroting.

Normenkader Waterschap Zuiderzeeland 2016

Rubriek	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving Waterschap Zuiderzeeland
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemene wet bestuursrecht ▪ Besluit proceskosten bestuursrecht ▪ Burgerlijk wetboek ▪ Mededingingswet ▪ Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ▪ Belemmeringenwet privaatrecht ▪ Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen ▪ Pachtwet ▪ Pachtnormenbesluit ▪ Pachtprizenbesluit 2007 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verordening schadevergoeding Waterschap Zuiderzeeland ▪ Verordening geldelijke voorzieningen commissieleden 2013 ▪ Nota 'Aanbieden bestuursprogramma door informateurs' dd. 26 mei 2015
Ruimtelijk (bestuurs)recht	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onteigeningswet ▪ Wet inrichting landelijk gebied ▪ Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten ▪ Wet gemeenschappelijke regelingen 	
Milieu/natuur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet milieubeheer 	
Belastingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterschapswet ▪ Waterwet ▪ Waterbesluit ▪ Waterregeling ▪ Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Legesverordening
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording van waterschappen ▪ Wet op de omzetbelasting ▪ Wet op de vennootschapsbelasting ▪ Wet financiering decentrale overheden (wet FIDO) ▪ Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden ▪ Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden ▪ Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden ▪ Regeling schatkistbankieren decentrale overheden 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Zuiderzeeland ▪ Controleverordening Waterschap Zuiderzeeland ▪ Reservebeleid ▪ Notitie activabeleid Waterschap Zuiderzeeland ▪ Risicobeleid
Inkoop en aanbestedingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbestedingswet 2012 ▪ Aanbestedingsreglement werken 2012 ▪ Gids proportionaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inkoop en Aanbestedingsbeleid 2013 Waterschap Zuiderzeeland
Subsidies	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Regeling subsidies Hoogwaterbeschermingsprogramma 2014 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemene subsidieverordening Waterschap Zuiderzeeland

Normenkader Waterschap Zuiderzeeland 2016

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleringsregeling Duurzame Energie+ 2014 (SDE+) ▪ Life + ▪ Subsidierregeling Energie en Innovatie ▪ Plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP2) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaders Fonds Medegebruik, dd. 29 september 2015
<i>Personeel en organisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wet op de loonbelasting ▪ Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1995 ▪ Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011 ▪ Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen ▪ Wet financiering sociale verzekeringen ▪ Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel ▪ Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen ▪ Wet arbeid en vreemdelingen ▪ Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag ▪ Wet inkomsten belasting 2001 ▪ Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekering ▪ Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten ▪ Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten ▪ Pensioen reglement ABP ▪ Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschapspersoneel (SAW) ▪ Zorgverzekeringswet ▪ Werkloosheidswet ▪ Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) ▪ Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers ▪ Wet Werk en Zekerheid ▪ Participatiewet ▪ Fiscale vereenvoudigingswet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sociaal Statuut Waterschap Zuiderzeeland ▪ Sociaal Plan Waterschap Zuiderzeeland ▪ Verordening tegemoetkoming reiskosten woonwerkverkeer ▪ Verordening vergoeding dienstreizen